

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 8 2 7 0 1 1 2

JESENSKI IZPITNI ROK

EKONOMIJA

Izpitna pola 2

Torek, 28. avgust 2018 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik, svinčnik, šilček, radirko, računalo in ravnilo.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje 6 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 60. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**, skice in grafe pa rišite s svinčnikom. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani, od tega 4 prazne.

M 1 8 2 7 0 1 1 2 0 2

3/20

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. naloga: Ekonomski problem in potrošna izbira posameznika

Z ekonomskim problemom se soočajo vse države, ne glede na stopnjo razvitosti in življenjski standard prebivalcev.

- 1.1. Opredelite ekonomski problem.

(1 točka)

- 1.2. Navedite temeljna ekomska vprašanja vsake družbe.

(1 točka)

- 1.3. Opredelite temeljno (splošno) načelo racionalnosti (gospodarnosti).

(1 točka)

- 1.4. Navedite dve omejitvi, s katerima se soočajo potrošniki pri nakupu dobrin za zadovoljevanje potreb.

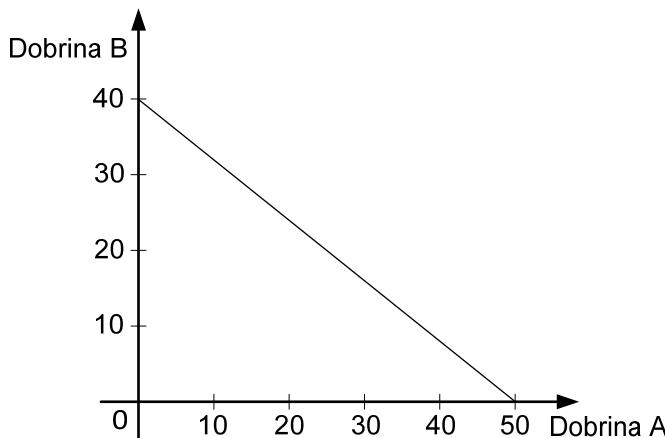

(1 točka)

- 1.5. Nina razpolaga z žepnino in kupuje dobrino A, ki stane 4 EUR, in dobrino B, ki stane 5 EUR. Njene možnosti potrošnje prikazuje narisana premica cene.

– Analizirajte grafični prikaz in izračunajte, koliko žepnine ima Nina.

Ninina žepnina znaša (*dopolnite*) _____ EUR.

(1)

– Alternativni strošek nakupa prve enote dobrine A znaša (*dopolnite*) _____ enot/-e dobrine B.

(1)

– Alternativni strošek nakupa pete enote dobrine A znaša (*dopolnite*) _____ enot/-e dobrine B.

(1)

– Če Nina kupi 30 enot dobrine A, si lahko kupi še največ (*dopolnite*) _____ enot/-e dobrine B.

(1)

– Če Nina porabi razpoložljivo žepnino, lahko kupi enako količino dobrin A in B le takrat, če se cena dobrine B (*podčrtajte pravilno navedbo*) **zniža / zviša za** (*dopolnite*) _____ EUR.

(1)

– Zaradi zvišanja cene dobrine A za 15 % bo mejna koristnost dobrine A (*podčrtajte pravilno navedbo*) **višja / nespremenjena / nižja**.

(1)
(6 točk)

2. naloga: Produkcijska funkcija

Produkcijska funkcija je tehnično razmerje med velikostjo proizvoda in kombinacijo proizvodnih dejavnikov, ki so se porabili pri nastanku proizvoda.

2.1. Opredelite pojmom proizvodnja.

(1 točka)

2.2. Opredelite izokvanto.

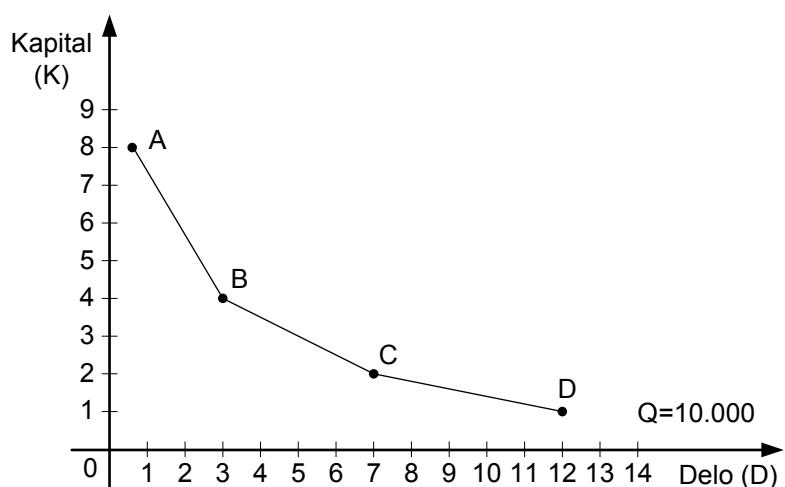

(1 točka)

2.3. Slika prikazuje izokvanto za proizvodnjo 10.000 skirojev.

Uporabite podatke iz slike in dopolnite naslednji trditvi:

V državi, v kateri stane enota kapitala 50 denarnih enot in enota dela 20 denarnih enot, bo

racionalen podjetnik, ki poskuša kar najbolj znižati proizvodne stroške, med možnostmi A, B in C izbral proizvodnjo v točki _____. To pomeni, da bo v proizvodnji uporabil _____ enot kapitala in _____ enot dela.

(2 točki)

- 2.4. Preglednica prikazuje podatke o obsegu proizvodnje zelja v podjetju Zelje, d. o. o., na 10 hektarjev velikem zemljišču pri zaposlitvi različnega števila delavcev.

Proizvodna dejavnika		Rezultati proizvodnje
Zemljišče (v ha)	Delo (število delavcev)	Celotni produkt zelja (v tonah)
10	0	0
10	1	30
10	2	70
10	3	120
10	4	168
10	5	200
10	6	195

– Dopolnite trditve:

Zemlja je _____ dejavnik, delo pa _____ proizvodni dejavnik.

(1)

– Dopolnite naslednje trditve:

Pri zaposlitvi treh delavcev znaša povprečni proizvod _____ ton zelja na delavca.

Pri zaposlitvi petih delavcev je povprečni donos na hektar zemlje _____ ton zelja.

Padajoči mejni donosi se pojavijo z zaposlitvijo _____ delavca.

Mejni produkt postane negativen z zaposlitvijo _____ delavca in znaša

_____ ton zelja.

Podjetju Zelje, d. o. o., se ekonomsko splača povečevati število zaposlenih delavcev vsaj do (izračune zaokrožite na eno decimalno mesto) _____ delavcev, ker mu dotlej vsak dodaten zaposleni prinese več produkta kakor prejšnji v povprečju.

(3)

– Predlagajte dva ukrepa, s katerima bi v podjetju Zelje, d. o. o., kljub dani površini zemlje povečali obseg proizvodnje.

---

(2)
(6 točk)

3. naloga: Tržno ravnotežje

Trg je prostor, kjer se srečata ponudnik in povpraševalec, da bi po določeni ceni zamenjala blago.

- 3.1. Opredelite pojem tržno ravnoteže.

_____

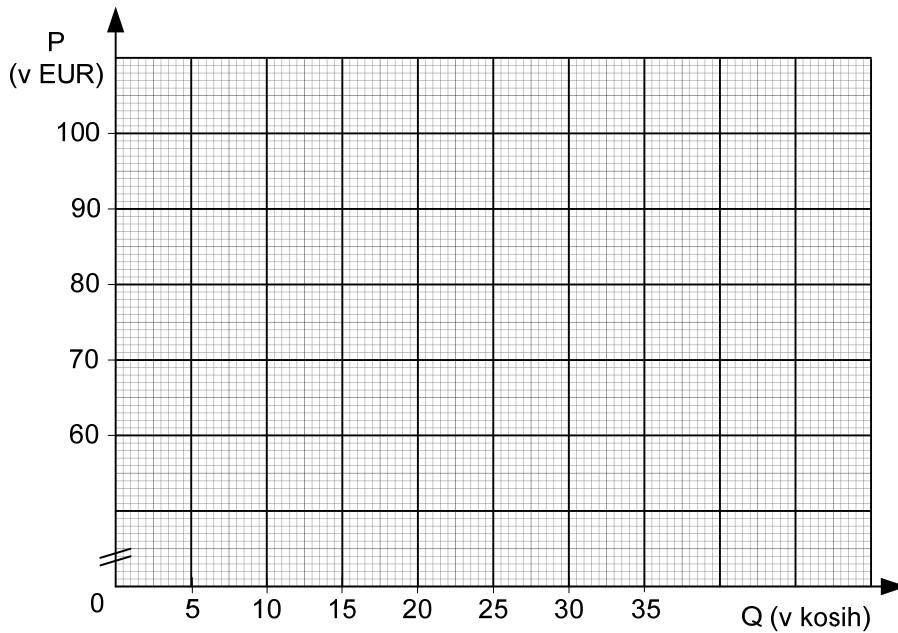
(1 točka)

- 3.2. V preglednici je dana lestvica tržne ponudbe blaga A.

Cena blaga A (v EUR)	Ponudba blaga A (v kosih)
60	—
70	5
80	15
90	25
100	35

Obseg povpraševanja po blagu A pri ceni 60 EUR znaša 25 enot, pri ceni 100 EUR pa znaša 5 enot.

- V diagram vrišite in označite krivulji tržne ponudbe in tržnega povpraševanja po blagu A.

(2)

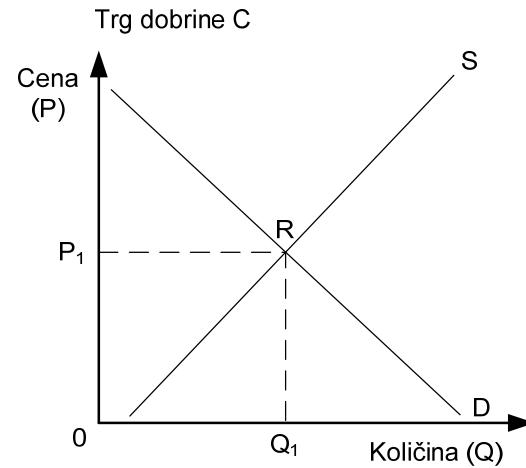
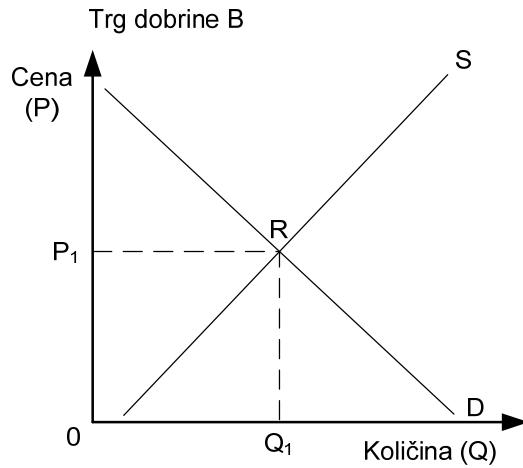

- Dopolnite besedilo.

Na trgu blaga A se bosta oblikovali ravnotežna cena _____ EUR in
ravnotežna količina _____ enot blaga A.

(1)
(3 točke)

- 3.3. Slike kažeta tržne razmere na trgih komplementarnih dobrin B in C. V proizvodnji dobrane B uvedejo novejšo tehnologijo, ki zniža proizvodne stroške te dobrine. S črtkano črto vrišite in označite spremembe v tržnem dogajaju ter določite novi ravnotežji na obeh trgih.

(2 točki)

- 3.4. Na konkurenčnem trgu blaga lahko nastane presežna ponudba ali presežno povpraševanje.

- Pojasnite, zakaj nastane presežno povpraševanje.

---

(1)

- Opišite proces, ki ga spodbudi presežno povpraševanje.

---

(1)
(2 točki)

3.5. Ekonomisti lahko merijo odzive kupcev na spremembe cene blaga in dohodkov potrošnikov.

- Cena izletov v eksotične dele sveta se je zvišala. Na podlagi analize cenovne elastičnosti povpraševanja ugotovite, kako to vpliva na celotni prihodek turistične agencije.

---

(1)

- Dohodek povpraševalca po izletih v eksotične dele sveta se je povečal. Na podlagi analize dohodkovne elastičnosti povpraševanja ugotovite, kako to vpliva na celotni prihodek turistične agencije.

---

(1)
(2 točki)

11/20

Prazna stran

OBRNITE LIST.

4. naloga: Obresti

V fazi razdelitve lastniki različnih proizvodnih dejavnikov prejmejo dohodke glede na svoj prispevek k skupno ustvarjenim prihodkom.

4.1. Opredelite pojmom obresti.

(1 točka)

4.2. Pojasnite razliko v enotah, v katerih izražamo obrestno mero in obresti.

(1 točka)

4.3. Na trgu prihrankov se srečujejo ponudniki in povpraševalci po prihrankih.
Navedite dve skupini ponudnikov kapitala.

(1 točka)

4.4. Opredelite ekonomsko vlogo obresti.

(2 točki)

4.5. Pojasnite, kdaj se v gospodarstvu srečujemo z negativno realno obrestno mero.

---

(1)

M 1 8 2 7 0 1 1 2 1 3

Pojasnite, kako negativna realna obrestna mera vpliva na ravnanje varčevalcev.

---

(1)
(2 točki)

- 4.6. Podjetje Loris, d. o. o., namerava z uvedbo nove tehnologije izboljšati in povečati proizvodnjo svojih izdelkov. Za naložbo potrebuje dodatna finančna sredstva v višini 250.000 EUR. Banka AAA, d. d., je podjetju pripravljena odobriti posojilo v višini 250.000 EUR po obrestni meri 7,4 %.

– Izračunajte znesek obresti, ki bi jih moralo podjetje Loris, d. o. o., plačati banki AAA, d. d.

Obrazec:

Izračun:

(1)

– Banka BBB, d. d., bi od podjetja Loris, d. o. o., za posojilo v višini 250.000 EUR zahtevala obresti v višini 18.600 EUR.

Podjetju Loris, d. o. o., ponuja ugodnejše pogoje kreditiranja (*podčrtajte pravilno navedbo*)

Banka AAA, d. d. / Banka BBB, d. d.

Utemeljite izbiro banke.

---

(1)

– Podjetje Loris, d. o. o., zaradi načrtovane naložbe v posodobitev proizvodnje pričakuje povečanje dobička za 10 %.

Ta dobiček imenujemo (*dopolnite*) _____ ekstrandobiček.

(1)
(3 točke)

5. naloga: Delniška družba in korporacija

Skupina Gorenje spada med vodilne evropske izdelovalce aparatov za dom z več kot šestdesetletno zgodovino. Temeljno dejavnost Skupine Gorenje predstavlja poslovno področje Dom, ki pokriva izdelke in storitve za dom. Poslovno področje Portfeljske naložbe zaokrožajo ostale dejavnosti Skupine Gorenje, ki pokrivajo področja ekologija, storitve, povezane z ekologijo, orodjarstvo, industrijska oprema, inženiring, hoteli in gostinstvo ter trgovina.

Skupina Gorenje je s 95-odstotnim deležem izvoza v prihodkih od prodaje najbolj mednarodno slovensko podjetje. V letu 2012 je skupina z 10.895 zaposlenimi ustvarila 1,26 milijarde evrov prihodkov od prodaje.

(Vir: <http://www.gorenjegroup.com/si/skupinagorenje>. Pridobljeno: 9. 3. 2014.)

5.1. Opredelite delniško družbo.

(1 točka)

5.2. Skupina Gorenje je delniška družba, za katero velja, da (*dopolnite*)

– tvegajo delničarji le v višini _____.

(1)

– je njen najpomembnejši organ _____.

(1)
(2 točki)

5.3. Predpostavljamo, da je Skupina Gorenje, ki je imela v letu 2011 izdanih 15.906.876 delnic, ustvarila 6.543.210 EUR dobička po izplačilu davkov.

– Dopolnite naslednje trditve:

Po teh podatkih bi vsaka delnica Skupine Gorenje prinesla dividendo v višini (*zaokrožite na dve decimalni mestih*) _____ EUR.

Ker bi bila v tem letu vsaka delnica Skupine Gorenje vredna 5 EUR, bi znašala donosnost na vloženi kapital (*zaokrožite na eno decimalno mesto*) _____.

Marko, ki je imel leta 2011 v lasti 500 delnic Skupine Gorenje, je prejel delež v dobičku v višini _____ EUR.

(3)

- Pojasnite, kakšno obrestno mero bi morala Marku leta 2011 ponuditi banka, da bi se mu bolj splačalo varčevati kakor pa ostati delničar Skupine Gorenje.

---

(1)
(4 točke)

- 5.4. Skupina Gorenje je korporacija. Navedite tri značilnosti korporacij.

(1 točka)

- 5.5. Skupina Gorenje je transnacionalna korporacija, saj ima svoje proizvodne enote tudi na Češkem, v Srbiji in na Švedskem. Presodite in utemeljite en razlog, zakaj je Skupina Gorenje

- leta 2012 odprla novo tovarno v Zaječarju, Srbija.

---

(1)

- leta 2010 prevzela švedsko družbo ASKO.

---

(1)
(2 točki)

6. naloga: Fiskalna politika

Zadnja gospodarska in finančna kriza v Evropski uniji je vrnila fiskalno politiko v ospredje.

6.1. Opredelite pojmom fiskalna politika.

(1 točka)

6.2. Navedite pet temeljnih skupin javnofinančnih prihodkov.

(2 točki)

6.3. Opredelite pojmom investicijski transfer.

(1 točka)

6.4. Pojasnite razliko med tekočim odhodkom in investicijskim odhodkom.

(1 točka)

M 1 8 2 7 0 1 1 2 1 7

- 6.5. Mnogi menijo, da bi se tudi zadnja gospodarska in finančna kriza v Evropski uniji oziroma Evropski monetarni uniji morala reševati z ukrepi **ekspanzivne** fiskalne politike.

– Razložite, kako lahko vlada z znižanjem davkov doseže povečanje gospodarske rasti.

---

(1)

– Razložite, kako lahko vlada s povečanjem transferjev doseže povečanje gospodarske rasti.

---

(1)

– Pojasnite, zakaj so bili monetaristi v Evropski uniji oziroma Evropski monetarni uniji prepričani, da morajo vlade v tem obdobju voditi omejevalno (restriktivno) fiskalno politiko.

---

(1)
(3 točke)

6.6. V preglednici so prikazani nekateri javnofinančni podatki za Slovenijo od leta 2008 do leta 2010.

Leto	Javnofinančni presežek (primanjkljaj) (v % BDP)	Dolg države (v %)
2008	-1,8	22,5
2009	-6,1	35,3
2010	-6,0	38,8

(Vira: Ekonomsko ogledalo, št. 10/2009 in št. 9/2011)

- Analizirajte podatke in utemeljite, ali bi Slovenija v letu 2010 lahko postala članica Evropske monetarne unije.

(1)

(1)

- Predlagajte vsaj en ukrep za zmanjšanje javnega dolga članicam Evropske unije oziroma Evropske monetarne unije.

---

(1)
(2 točki)

Prazna stran

Prazna stran